

El veritable pragmatisme

(Article publicat el 14/09/2020 a la versió digital del diari ARA)

Sectorial d'Economistes de l'ANC. (Signen aquest article *Eduard Gracia, Josep Reyner, David Ros, Oriol Martínez, Lluís Verbon, Jaume Pérez, Joan Olivé i Eugènia Bentanachs*).

“L'àmbit econòmic és només un vessant més dels greuges que pateix Catalunya.”

El Dr. Mas-Colell, en [un recent article publicat en aquest mitjà](#), crida el moviment independentista a apuntar-se al pragmatisme i abandonar qualsevol aspiració a la independència o a un referèndum d'autodeterminació. Les raons són que “res del que es pugui fer des de Catalunya afectarà la probabilitat de la independència o d'un referèndum vinculant”, ja que, en la seva opinió, “Espanya [...] no acceptarà sota cap circumstància la separació de Catalunya” i “Europa fa i farà costat a Espanya” mentre que “la política de confrontació [...] interfereix en les perspectives econòmiques i socials del país.” Precisament pel gran respecte que sentim pel Dr. Mas-Colell ens sap greu haver d'expressar el nostre desacord amb la seva tesi.

¿De debò hem de creure que, en absència d'aquests objectius, l'estat espanyol tindria algun incentiu per negociar res de substancial amb Catalunya? Perquè si fos així, aleshores caldria contestar com és que en les nombroses oportunitats en què s'ha intentat negociar plantejant objectius molt més moderats el fracàs ha estat absolut. Tots recordem l'episodi de la sentència del TC contra l'Estatut o com va acabar, dos anys després, la proposta d'un pacte fiscal per a Catalunya per part del govern del qual el mateix Dr. Mas-Colell formava part. I no és tampoc perquè Catalunya sigui “l'autonomia rebel”: al País Valencià i a les Illes els partits dominants han estat sempre partits d'àmbit espanyol i tanmateix l'espoli fiscal que pateixen les Illes és percentualment pitjor i tot que el del Principat, mentre que el del País Valencià és més sagnant, car s'aplica a una regió amb una renda per càpita inferior a la mitja espanyola i el PIB de la qual està en davallada com a percentatge de l'espanyol. En canvi el País Basc, on fins fa uns deu anys la confrontació ha estat bastant més greu que a Catalunya, gaudeix d'un pacte fiscal que és l'enveja de qualsevol altra autonomia excepte Navarra. Precisament si alguna cosa pot obligar l'estat espanyol a replantejar-se la seva pròpia visió de si mateix és que percebi el perill real que Catalunya (o una altra regió) torni a encetar un procés d'autodeterminació. Una altra cosa són les condicions polítiques i socials perquè es torni a donar i sigui creïble. Però la primera condició perquè sigui creïble és estar disposat a exercir-la.

Diu també el Dr. Mas-Colell que res del que faci Catalunya no afectarà les seves possibilitats d'obtenir la independència o un referèndum vinculant, perquè l'estat espanyol compta amb la lleialtat dels seus socis europeus. A curt termini sembla que sigui així, efectivament. A mitjà i llarg termini, però, és més aplicable la vella màxima de Lord Palmerston: els estats no tenen lleialtats, tenen interessos... I aquests interessos, esclar, són mutables. Fa tot just dotze anys el suport dels Estats Units va fer possible la independència de Kosovo, i avui 114 països hi mantenen relacions diplomàtiques. Què podria fer canviar la posició de la UE respecte del cas català? No ho sabem, com tampoc no ho sap l'estat espanyol –per això malda sempre per fer el conflicte invisible a l'exterior–. El que sí que sabem és que, si els mateixos catalans contribuïm a invisibilitzar el conflicte, el canvi d'actitud d'Europa sí que no es produirà mai.

L'àmbit econòmic és només un vessant més dels greuges que pateix Catalunya. En aquest sentit, el Dr. Mas-Colell sap tan bé com nosaltres que el principal problema que patim com a poble és la mínima capacitat de gestió dels nostres propis recursos així com l'enorme part que són drenats per l'Estat i no retornats. Ho sap i ho ha patit en primera persona. En essència, no som amos del nostre destí. També coneix les raons profundes d'això. Catalunya, juntament amb Balears i el País Valencià, finança l'estat del benestar i les infraestructures que, altrament, bona part de la resta de regions no es podrien permetre. Després de quaranta anys de (selectiva) democràcia i una quantitat ingent de recursos esmerçats no només no s'ha reduït aquesta dependència sinó que s'ha mantingut o eixamplat. És més, bona part de la societat espanyola creu que aquesta és una situació normal que no cal canviar i, per tant, pel que fa a ells aquest drenatge de recursos pot continuar indefinidament per molt que perjudiqui catalans, valencians i illencs. Ateses aquestes circumstàncies, quin estímul té l'estat espanyol per alterar aquest estat de coses si no percep riscos en la seva actitud? Efectivament cal ser pragmàtics però practicant el pragmatisme de qui sap on ha d'anar.

* * * * *